

Lausunto
19.11.2025
Dnro 001/81/2025

Eduskunta
Valtiovarainvaliokunta
sara.kuitunen@eduskunta.fi

Lausuntopyyntönnä 13.11.2025

HE 167/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi julkisen talouden hoitamisesta ja talouspolitiikan arviointineuvostosta sekä niihin liittyviksi laeiksi

Akava kiittää mahdollisuudesta lausua otsikkoasiassa.

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi (1) **laki julkisen talouden hoitamisesta** ja (2) **laki talouspolitiikan arviointineuvostosta**. Nämä lait sisältävät kansallisen lainsäädännön, joka koskee EU:n uusien finanssipoliittisten sääntöjen täytäntöönpanoa Suomessa. Samalla kumotaan aiempaa lainsäädäntöä.

Lait on tarkoitettu tulemaan voimaan vuoden 2026 alusta lukien, kuitenkin niin, että osa kansallisista lisävaatimuksista tulisi voimaan vasta vuoden 2031 ja osin vuoden 2033 alusta lukien.

Kyseessä on monimutkainen kokonaisuus. Kommentoimme sitä yksityiskohtaisesti luonnosvaiheessa. Tässä kommentoimme sen yksityiskohtia vain valikoidusti.

Laki julkisen talouden hoitamisesta (uusi finanssipoliittinen laki)

1. Tavoitteena on, että julkisyhteisöjen velka suhteessa bruttokansantuotteeseen on enintään 60 ja pitkällä aikavälillä enintään 40 prosenttia. Kummankaan velkatavoitteen saavuttamiselle ei säädetä määräaikaa.

Akavan kanta:

Akavan mielestä on tärkeää huolehtia siitä, että julkisen talouden rahoitus on terveellä pohjalla ja velkaantuminen käännetään laskuun. Näin huolehditaan valtion luottoluokituksesta ja pienennetään korkomenoista aiheutuvaa raskautta. Matalampi velkataso antaa myös enemmän finanssipoliittista liikkumavaraa tulevien kriisien varalta ja antaa suojaa liiallisen alijäämän menettelyltä.

EU:n perussopimus edellyttää, että julkisyhteisöjen velka on enintään 60 prosenttia suhteessa bruttokansantuotteen arvoon. Se on hyvä päätavoite, johon yltäminen saattaa kestää kauan, jopa useamman vuosikymmenen. Suomen oma kansallinen pitkän aikavälin 40 prosentin tavoite on huomattavasti vaativampi ja haastavampi saavuttaa. Kansallinen tavoite takaa, että toimet julkisen talouden tervehdyttämiseksi jatkuvat myös sen jälkeen, kun velkasuhde on saatu painettua 60 prosentin alapuolelle. Akavan mielestä viitearvo voisi kuitenkin olla korkeampi, esimerkiksi 50 prosenttia.

2. Julkisyhteisöjen velkaa kerryttävien sektorien (valtion- ja paikallishallinto) yhteenlasketulle rahoitusaliijämälle (rahoitusasema) asetetaan vaalikausikohtainen tavoite, jonka pitää täyttää EU-oikeudesta johtuvat vaatimukset.

Akavalla ei ole tähän huomautettavaa. On hyvä, että tavoite asetetaan nimenomaan velkaa kerryttävälle sektoreille.

3. Kohdassa (2) mainitun vaalikauden rahoitusasematavoitteen tulee lisäksi noudattaa edellisen vaalikauden puolivälissä asetettua ylivaalikautista tavoitetta, joka koskee seuraavaa kahdeksan vuoden jaksoa. Tämä tavoite tulee asettaa siten, että julkisyhteisöjen velkasuhde alenee kahdeksan vuoden tarkastelujaksolla keskimäärin vähintään 0,75 prosenttiyksikköä vuosittain tai pysyy tavoitetta pienempänä. Valtioneuvoston asettama parlamentaarinen työryhmä valmistelee sekä vaalikauden että ylivaalikautisen tavoitteen asettamista.

Akavalla ei ole tähän huomautettavaa. Aiemmin kaavailtiin velan vähentämisen tahdiksi keskimäärin yhtä prosenttiyksikköä vuodessa. On hyvä, että tavoite lievennettiin 0,75 prosenttiyksikköön.

Laki talouspolitiikan arviointineuvostosta

Talouspolitiikan arviointineuvostolle esitetään osoitettavaksi EU-asetuksiin sisältyvät itsenäisen finanssipolitiikan valvojan tehtävät. Arviointineuvoston tehtävänä olisi vahvistaa valtion talousarvioesityksen ja julkisen talouden suunnittelun perustana olevat makrotalouden ennusteet. Sen tehtäviin kuuluisi muun muassa valvoa, onko julkisen talouden hoitoa vaalikaudella ohjaava rahoitusasematavoite asetettu oikein, sisältävätkö julkisen talouden suunnitelmat tarvittavat toimenpiteet rahoitusasematavoitteen saavuttamiseksi ja tarkistetaanko julkisen talouden suunnitelmaa vuosittain tarvittavalla tavalla rahoitusasematavoitteen saavuttamiseksi vaalikauden aikana. Talouspolitiikan arviointineuvosto arvioisi talouspolitiikan tavoitteiden saavuttamista sekä vaikutuksia talouskasvun, vakauden, työllisyyden ja julkisen talouden pitkän ajan kestävyyskannalta. Arviointineuvoston tehtävä olisi arvioida julkisen talouden ohjausmenettelyiden yhtenäisyyttä, johdonmukaisuutta ja vaikuttavuutta.

Arviointineuvoston kokoonpanoon kuuluisivat puheenjohtaja ja neljä muuta jäsentä, jotka edustavat taloustieteen eri alojen korkeatasoista tieteellistä tai merkittävää talouspoliittista asiantuntemusta.

Akavalla ei ole huomautettavaa. Esityksen myötä Valtiontalouden tarkastusvirastolla (VTV) nyt oleva talouspolitiikan valvontatehtävä siirretään talouspolitiikan arviointineuvostolle. On hyvä, että talouspolitiikan arviointineuvoston jäsenten kelpoisuusvaatimuksia täydennettiin, ja nyt tieteellisen kyvykkyyden rinnalle nostettiin merkittävä talouspoliittinen asiantuntemus.

Akava ry:n puolesta

Pasi Sorjonen
 pääekonomisti